

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของสถานบริการสาธารณสุขในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร วิธีการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มบุคลากรภาครัฐ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข บุคลากรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร จำนวน 1,559 คน
2. กลุ่มประชาชนทั่วไปในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร จำนวน 4,927 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มบุคลากรภาครัฐ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข บุคลากรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร จำนวน 1,559 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1988 อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 284-285) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน โดยสุ่มตามจำนวนกลุ่มประชากรในกลุ่มย่อยกำหนดเป็นสัดส่วนตามจำนวนประชากร แต่ละแห่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 319 คน แสดงรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดตัวอย่างเมื่อทราบประชากร
 N = กลุ่มประชากรที่ศึกษา
 e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 5 หรือ 0.05

แทนค่า $n = \frac{1,559}{1 + (1,559 \times (0.05)^2)}$
 $= 318.32$

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 319 คน แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างรายละเอียดดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรกลุ่มบุคลากรภาครัฐ

บุคลากรภาครัฐ	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	112	23
2. บุคลากรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	75	15
3. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	1,372	281
รวม	1,559	319

2. กลุ่มประชาชนทั่วไปในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ตามหน่วยบริการสาธารณสุขจำนวน 7 แห่ง จำนวน 4,927 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1988 อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 284-285) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน เป็นการแบ่งกลุ่มประชาชนตามหน่วยบริการสาธารณสุขที่แตกต่างกัน โดยสุ่มตามจำนวนประชาชนแยกตามหน่วยบริการสาธารณสุขในกลุ่มย่อยกำหนดเป็นสัดส่วนตามจำนวนประชากรของประชาชนแยกตามหน่วยบริการสาธารณสุขแต่ละแห่ง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน แสดงรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

แทนค่า $n = \frac{4,927}{1 + (4,927 \times (0.05)^2)}$

= 369.96 คน

ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างรายละเอียดดังตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างกลุ่มประชาชนทั่วไป

หน่วยบริการสาธารณสุข	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. โรงพยาบาลทุ่งตะโก	1,250	94
2. สถานีอนามัยตำบลตะโก	723	54
3. สถานีอนามัยบ้านทับช้าง	424	32
4. สถานีอนามัยบ้านสามแยกจำปา	434	32
5. สถานีอนามัยตำบลปากตะโก	356	27
6. สถานีอนามัยบ้านอ่าวมะม่วง	421	32
7. สถานีอนามัยตำบลช่องไม้แก้ว	1,319	99
รวม	4,927	370

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

ใช้สอบถามกลุ่มบุคลากรเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กลุ่มบุคลากรที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และกลุ่มประชาชนทั่วไปในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร แบ่งออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ฐานะในครอบครัว เพศ อายุ จบการศึกษาสูงสุดชั้น/หรือเทียบเท่า สถานะหน้าที่ ระยะเวลาในการทำงานในตำแหน่ง และการได้รับการอบรมหรือให้ความรู้เรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยใช้คำถามเลือกตอบ (Checklist)

ส่วนที่ 2 บทบาทที่คาดหวังของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำนวน 4 ด้าน จำนวน 50 ข้อ ดังนี้

บทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 20 ข้อ

บทบาทของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 ข้อ

บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 10 ข้อ

บทบาทของประชาชน จำนวน 10 ข้อ

ลักษณะของคำถาม จะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert โดยแบ่งระดับความคิดเห็น ออกเป็น 3 ระดับ คือ

ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ส่วนที่ 3 ทักษะของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำนวน 13 ข้อ ดังนี้

ลักษณะของคำถาม จะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert โดยแบ่งระดับความคิดเห็น ออกเป็น 3 ระดับ คือ

ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.00 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง มีทัศนคติอยู่ในระดับน้อย

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำนวน 3 ด้าน จำนวน 17 ข้อ ดังนี้

ขั้นตอนการตัดสินใจในการวางแผน จำนวน 4 ข้อ

ขั้นตอนการดำเนินงาน จำนวน 11 ข้อ

ขั้นตอนการประเมินผล จำนวน 2 ข้อ

ลักษณะของคำถามจะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของ Likert โดยแบ่งระดับความคิดเห็น ออกเป็น 3 ระดับ คือ

ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.00 หมายถึง มีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 1.67 - 2.33 หมายถึง มีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.66 หมายถึง มีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและบทบาทการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เมื่อได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเรียบร้อยแล้วนำมาตรวจสอบ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษา ช่วยตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรง ความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องของการวัด ความเหมาะสมของภาษาจากนั้นผู้วิจัยจึงนำมาแก้ไขให้มีความถูกต้องสมบูรณ์
3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหาเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบอร์ตัน (Rovinelli & Hambleton, 1978 : 34-37 อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 125) รวมถึงภาษาและสำนวนที่ใช้ในแบบสอบถาม จากนั้นนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านนำมารวมกันคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
4. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับมารดาเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำค่าคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 126) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.723
5. นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาของแบบสอบถาม และนำมาปรับปรุง
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นครั้งสุดท้ายเพื่อตรวจสอบและแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำแบบที่สมบูรณ์ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. ติดต่อประสานงานกับหน่วยบริการสาธารณสุขในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร เพื่อยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

3. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือกับหน่วยงานบริการสาธารณสุขในพื้นที่อำเภอทุ่งตะโก ซึ่งมีหน่วยงาน คือ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หน่วยควบคุมโรคหน้าโดยแมลง เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และ อสม.ในหมู่บ้าน เป็นผู้แจกแบบสอบถามตามจำนวนสัดส่วนของแต่ละพื้นที่ และผู้แจกแบบสอบถามจะส่งคืนกับผู้วิจัย จำนวน 689 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย

1.1 การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. ทดสอบความสัมพันธ์บทบาทที่คาดหวังและทัศนคติต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกกับการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าระหว่าง $-1 \leq r \leq 1$ ซึ่งค่า r มีความหมายดังนี้

2.1.1 ค่า r เป็นลบ แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

2.1.2 ค่า r เป็นบวก แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

2.1.3 ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์มาก

2.1.4 ค่า r มีค่าเข้าใกล้ -1 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม และมีความสัมพันธ์มาก

2.1.5 ค่า $r=0$ แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กัน

2.1.6 ค่า r เข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

2.2 ความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 1 (0.70-0.90) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (ถ้าสูงกว่า 0.90 ถือว่าอยู่ในระดับสูงมาก)

2.2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0.50 (0.30-0.70) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

2.2.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0.00 (0.01-0.30) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

2.2.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.00 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน